

MAANDBLAD VAN „OUD-UTRECHT”

VEREENIGING TOT BEOEFENING EN TOT VERSPREIDING VAN
DE KENNIS DER GESCHIEDENIS VAN UTRECHT EN OMSTREKEN

1 OCTOBER
1945

ONDER REDACTIE VAN:
G. A. EVERS

18^e JAARGANG
N° 11

UITGAVE DER VEREENIGING. ADRES: VAN SPEIJKSTRAAT 20

MEDEDEELINGEN UIT DE VEREENIGING.

Het Bestuur noodigt de Leden met hun Dames uit tot het bijwonen van de

algemeene (jaar-)vergadering

op Vrijdag 12 October a.s. des avonds te half acht precies, in het Universiteitsgebouw aan het Domplein.

Agenda:

Opening door den Voorzitter.

Notulen der algemeene vergadering van 16 Maart 1943.

Verslag van den Secretaris over 1944.

Rekening en verantwoording van den Penningmeester over 1944, met verslag der Kascommissie.

Benoeming van een Kascommissie voor 1945.

Verkiezing van Bestuursleden, wegens periodieke aftreding van de Heeren M. N. Acket, Mr. J. W. C. van Campen en G. A. Evers.

Verkiezing van Bestuursleden in de vacatures ontstaan door het overlijden van Dr. W. C. Schuylenburg en het ontslagnemen van den heer Th. Haakma Wagenaar.

Begrooting voor 1945.

Bespreking der plannen voor den eerstkomenden tijd, waarbij het Bestuur het bijzonder op prijs zal stellen, de wenschen der Leden te vernemen.

Aan Leden, die voorstellen wenschen te doen, wordt verzocht, indien zulks mogelijk is, deze enkele dagen tevoren schriftelijk aan den Secretaris mede te deelen.

Half negen precies:

Toelichting door Dr. W. A. F. Bannier bij lichtbeelden betreffende Oud-Utrecht.

Namens het Bestuur:

A. N. L. OTTEN, Voorzitter.

J. W. C. VAN CAMPEN, Secretaris.
(Frederik Hendrikstraat 72).

Het Bestuur noodigt de Leden met hun Dames vervolgens uit tot deelneming aan een bezoek aan het **Museum van Nieuwe Religieuze Kunst** op Zaterdag 20 October a.s. des namiddags om half drie uur. De conservator Dr. J. J. Timmers zal het gezelschap rondleiden en voorlichten.

Den leden wordt verzocht bijeen te komen in den hof van het St. Catharijneconvent aan de Lange Nieuwstraat, waarin het Museum gevestigd is.

REMEDIE TEGEN DOLLEHONDSBEET; EEN BILTSCH SPECIALITEIT.

In het Maandblad van 1 December 1942 vermeldt onze redacteur een geval van hondsdolheid, dat Jacob Bicker Ray in zijn Dagboek ¹⁾ als volgt beschrijft:

28 Februari: „Is de portier van 't gasthuys, die van een dolle hond gebeeten was, dat hij egter niet estimeerde, schoon hem andere mensen rieden daarvoor die remedie van de Bildt te gebruiken, als een disparaat dol mens gestorven”.

Dit gebeurde in 1771 en het is niet het eenige geval van dien aard, dat het Dagboek ons mededeelt. In 1750 was Monsr. Bouer, een kastenmaker, door zijn hondje, dat plotseling dol was geworden, gebeten. Eenige dagen later was ook hij dol geworden en ellendig gestorven ²⁾.

Op 30 Mei van het volgend jaar werd met permissie van de Regeering een kind, dat door een dollen hond gebeten was en door vele doctoren voor ongeneeslijk was verklaard, „gesmoort”. ³⁾ Tenslotte vinden wij onder het jaar 1765 een notitie, dat op den Nieuwendijk een kruier en een kind „rasend dol” zijn gestorven door den beet van een dollen hond. Op last van de Regeering was al het beddegoed, huisraad, enz. getaxeerd en de waarde vergoed, waarna alles bij Zeeburg werd verbrand. ⁴⁾

Behalve de gegevens van Bicker Ray zijn er nog voldoende andere aanwijzingen om te mogen aannemen, dat hondsdolheid in vroeger tijden meer voorkwam dan tegenwoordig, terwijl de aard, de verschijnselen en de gevaren dezer ziekte in het volksgeloof en de fantasie van de eenvoudigen van geest ongetwijfeld een vruchtbaren bodem vonden voor het ontstaan van de meest merkwaardige remediën. Het dol worden door besmetting was iets, dat door zijn geheimzinnigheid en afschrikwekkendheid sterk moest spreken tot onze voorouders met hun minder verdorven gevoel voor romantiek.

Uit het eerste citaat uit Bicker Ray's Dagboek blijkt, dat in 1771 het remedie van De Bilt tegen dollehondsbeet in Amsterdam algemeen bekend was. Al was het slachtoffer in casu zoo onverstandig het niet te gebruiken, uit de wijze, waarop het middel wordt ge-

noemd, valt te lezen, dat het accepté was en door den schrijver als bekend wordt verondersteld. Een gelijksoortige vermelding van deze Biltsche specialiteit vond ik in een ander geschrift, dat in tijd noch plaats van herkomst eenige verwantschap vertoont met het hiervoor genoemde. In 1840 verscheen van de hand van B. Gewin, die zijn boek schreef onder het pseudoniem Vlerk, „Reisontmoetingen van Joachim Polsbroekerwoud en zijne vrienden.” De schrijver was in Leiden een vriend en studiegenoot van Nicolaas Beets en Hasebroek. In het genoeglijke reisverhaal van Gewin wordt ons een bezoek beschreven van Pols en zijn vrienden aan het kasteel Chillon bij Montreux, aan het eind van welke bezichtiging de hoofdpersoon door een „allervervaarlijkste bulhond” in den arm wordt gebeten, voor welk feit Chillon in belangwekkendheid het veld moet ruimen. Er wordt uitvoerig gedelibereerd of de hond al of niet dol was, waarna het volgende gedeelte van den tekst voor ons onderwerp van belang is.

„Ik weet wel, dat ik nog niet dol ben”, ging Pols voort, en zich „vermannende, voegde hij er pijnlijk glimlachende bij „en ik weet „wel, dat ik er niet razend van zal worden; maar zou je hier niet „gens van die Biltsche dranken kunnen krijgen? dat kan toch „nooit kwaad”.

„Het viel evenwel den vrienden zeer moeilijk om aan dezen „wensch van Pols te voldoen, daar de gevraagde drank tot die „soort van geheime geneesmiddelen behoort, wier uitwerking, volgens de verklaring der erfelijke eigenaars, allerheilzaamst is, „maar die zeker, indien men, aan de inspraak der algemeene „menschlievendheid gehoor gevend, ze algemeen bekend maakte, „die heilzame kracht zouden verliezen.”

Wij mogen de leuke opmerking in de laatste alinea natuurlijk niet al te zwaar laten wegen, maar zij wijst er anderzijds wel op, dat de Biltsche remedie omstreeks 1840 reeds niet meer algemeen au sérieux werd genomen.

In het Sticht blijkt het geloof in den Biltschen drank dan nog steeds aanhangers te vinden, zij het ook niet bij de autoriteiten. De Commissaris des Konings richt op 17 Januari 1853 een aanschrijving tot de gemeente-besturen in de provincie Utrecht, waarin hij op grond van diverse voorgekomen gevallen van hondsdolheid een 7-tal maatregelen aanbeveelt tegen het ontstaan en de verspreiding dier kwaal.⁵⁾ En de aanschrijving vervolgt dan: „Nog moet ik ter Uwer kennis brengen, dat, volgens het oordeel van erkende deskundigen, de zoogenaamde Biltsche drank als specifiek middel tegen dollenhondsbeet geen vertrouwen verdient; dat, bij alle verdachte, zelfs geringe verwondingen door honden, het onverwijld inroepen van de hulp eens deskundigen raadzaam is, en, in afwachting daarvan, het laten bloeden en reinigen der wonden met azijn, keukenzout-oplossingen en soortgelijke, door de

voorzigtigheid wordt geboden." Deze actie heeft waarschijnlijk aan onze Biltsche remedie den doodsteek toegebracht. Onder de oudste inwoners van De Bilt heb ik niemand meer kunnen vinden, dien van dit geheimzinnig geneesmiddel ook maar iets bekend was. Het zal dus waarschijnlijk wel omstreeks 1850 zijn gerenommeerdheid hebben verloren en is toen op korten termijn in het vergeetboek geraakt;

Roem is nu eenmaal vergankelijk, maar De Bilt mag toch niet klagen. Het blijkt n.l. dat de vermaardheid, welke de Biltsche drank alom genoten heeft, zich langer dan een eeuw heeft gehandhaafd. Een receptenboek van 1723 vermeldt ons het middel reeds als onfeilbaar en, wat wellicht nóg belangrijker is, geeft ons de volledige samenstelling en bereidingswijze. Ik moge hier laten volgen hetgeen de Heer K. D. Koning erover mededeelt in het Historianummer van Augustus 1939.

een hand vol: fleriaan (valeriaan?)
 „ „ „ : magistrantie of wegenkruis
 „ „ „ : wijntruf
 „ „ „ : salie
 „ „ „ : abrodium of abru
 „ „ „ : eysop (hysop)
 „ „ „ : betonica
 „ „ „ : cardiac
 „ „ „ : blad van wypedoorn,

„dit alles gekookt, de helft in schoon water en de helft azijn of Edik
 „tot op een ordinaire wijnbottelje vol, voor een mensch.

„De afgekookte kruyden gebruykt men voor een beest.

„Voor eenen mensch deze drank 9 dagen, alle morgen nugteren
 „een wijnkelk vol van te gebruyken.

„Indien er gebeeten wonden zijn, moeten dezelve alle dagen,
 „neegen dagen lang, met bast of spaantjes van eekenhout open-
 „gekrappt worden, totdat er bloet uit komt en met de bovenstaande
 „drank ook gewasschen worden.

„De geneezing noch herstelling heeft nooyt gemist al heeft den
 „Lijder de watervrees op het Lijf, mits men in 24 uren daar maar
 „bij is. (Wordt vervolgd)

1) Amsterdam, Uitg. Mij. „Joost van den Vondel” 1935, blz. 348.

2) l. c. blz. 179.

3) l. c. blz. 191.

4) l. c. blz. 294, 295.

5) Als eerste maatregel wordt aangegeven het treffen eener gemeente-belasting op de honden. Ik meen hierin een aanwijzing te mogen zien, dat de hondenbelasting, in artikel 277 der Gemeentewet van 1851 opgenomen onder de mogelijke door de gemeentebesturen zelfstandig te heffen belastingen, niet als primaire doelstelling had het voorzien in de finantiële behoeften der gemeenten, doch het weren en bestrijden van het gevaar van hondsdoelheid.

KLEINE MEDEDEELINGEN.

Romeinsch Utrecht. — In de *Mededeelingen van de raad van leraren bij het voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs* (nr. 33—25 October 1943) deed de heer W. Theunissen verslag van eene voordracht, die prof. dr. G. van Hoorn den 22sten Juli tevoren in de vergadering van de klassieke sectie der katholieke leerarenvereniging „Sint Bonaventura” heeft gehouden.

Professor Van Hoorn sprak daar over „Romeins Utrecht”, zulks binnen de omlijsting van „Nederland in de Romeinse tijd”. Aan de hand van een serie lichtbeelden werd, meer in bijzonderheden, gewezen op de oudste sporen van Romeinse bewoning te Utrecht, waar \pm 50 na Chr. een Romeinse legerplaats werd aangelegd. Een heerbaan liep van Nijmegen langs Rijn, Kromme Rijn en Oude Rijn naar zee; bij de splitsing van Rijn en Vecht lag de vesting van het Domplein (wellicht Albiobola geheten); 5 K.M. oostelijk was de versterkte vloothaven Fectio, bij het tegenwoordige Vechten, het uitgangspunt van de Romeinse expedities tegen de Germanen tusschen Eems en Weser”.

De spreker gaf daarbij een overzicht van de Domplein-vondsten bij de opgravingen in de jaren van 1929 tot 1938. „Zij vormen het bewijs, dat de oudste legerplaats met haar houten gebouwen in 69 na Chr. bij de opstand der Bataven onder Civilis is verbrand en dat kort daarna de legerplaats hersteld werd, omstreeks 150 na Chr. herbouwd werd met een ringmuur en gebouwen van steen. Omstreeks 258 na Chr. is Utrecht door de Romeinen voor goed verlaten. De mestal fragmentarische vondsten uit Utrecht worden uitstekend aangevuld door de beter bewaardé voorwerpen uit Vechten. On-

der meer een Romeins slot, een unster met een verschuifbaar gewicht, de instrumenten van een arts die niet veel verschillen van de tegenwoordige (sonde, spatel, pincet, operatie-zaagje). Ware kunstwerkjes vertonen gegraveerde stenen uit zegelringen, ontleend aan mythologie en dagelijks leven. De fibulae (mantelspelden), onderworpen aan de mode, gaven, evenals de munten, een vrij nauwkeurige datering.”

„Een paar stenen met geheimzinnig in elkaar vervlochten letters”, op de na de vergadering bezochte tentoonstelling „20 eeuwen Utrecht”, gaven door de vernuftige ontcijfering van prof. Vollgraff de naam van de vesting van het Domplein aan. Hij heeft Albiobola als oudste naam van Utrecht herkend en verklaard als „woonplaats aan de Albis” (de Rijnarm die langs Utrecht naar zee stroomde). Door het opschrift op de bovenste steen, beginnend met HS Coor. II (= Hispanorum Cohors II), werd het bewijs geleverd, dat deze legerafdeling der Spaanse hulptroepen hier in garnizoen lag, overigens nog bevestigd door de vondst van een paar dakpannen met het stempel van dezelfde cohors der Spaanse voetknechten.” E.

Adam Elsheimer en Hendrik Goudt.

— Aan een ongeteekend artikel in „De Tijd” van 18 September 1943 is het volgende ontleend:

„Er is een ets van Rembrandt bekend, die een navolging uit de derde hand mag heeten. Het is een boeiende landschapsvoorstelling, maar het merkwaardige is, dat Rembrandt de plaat waarvan hij drukte, verworven had uit de nalatenschap van Hercules

Seghers. Hij heeft de plaat zoodanig afgeslepen en bijgewerkt, dat men de voorstelling van Tobias met den Engel niet meer herkent. De prent van Seghers is een navolging van een gravure van Jonkheer Hendrik Goudt, een Utrechtsch edelman, die te Rome heeft gewerkt. En deze had niets anders gedaan dan in zwart en wit gecopieerd een klein schilderij van Adam Elsheimer. Zóó weinig lieten groote en oorspronkelijke kunstenaars, ware revolutionnairen, als Rembrandt en Seghers, zich gelegen liggen aan het feit, dat de trouvaille van hun werk werd gedaan door een ander. Van hetzelfde schilderijtje van Elsheimer zijn niet minder dan negen navolgingen bekend.

Adam Elsheimer (1578—1610) moet dus in zijn tijd reeds als iets bijzonders hebben gegolden. En hij was ook werkelijk iets heel bijzonders, zijn stijl, zijn manier was volkomen zijn eigendom. Hij was een eigenzinnige, uit zijn eigen beker drinkende, sterke persoonlijkheid, die op geniale wijze de tirannie van het Italiaansche maniërisme verbrak. . . .

Als zoovele kunstenaars heeft Elsheimer een triest, door zware geldelijke zorgen gekweld bestaan gekend. Volgens Rubens, die te Rome met hem omging en overigens groote bewondering had voor zijn uitzonderlijk talent, was hij „lui”. Elsheimer had nl. geen zin om groote en vlotte schilderijen naar den smaak van het publiek te maken, hij schilderde alleen datgene, wat hij door en door voelde, het geheim der zwaarmoedig ruischende natuurtafereelen, waarin de figuren ondergeschikt bleven, a. h. w. gedetermineerd door het diepe, geheimzinnige waaien der boomen en het elementaire gisten van den bodem. Zijn steen-

eiken, met hun zware bladerkruinen schijnen zelfs iets menschenlijks te krijgen, het prachtig spel van licht en donker beheerschen zij door hun groote, gigantische massa's. Hij gaf een schilderkunst voor schilders en leverde alleen af wat diep verantwoord was, zodoende kon hij het zout in de pap niet verdienen en het is bekend, dat hij zelfs armlastig was. . . .

Geen wonder dat hij in de schuld kwam. In de eerste plaats bij Jonkheer Hendrik Goudt, die zich zijn vriend noemde, maar tenslotte vervuld bleek van een eigenaardige haat-liefde. Goudt verzamelde met waren harts-tocht al wat hij van Elsheimer te pakken kon krijgen en hij heeft, toen hij repatrieerde, vele schilderijen, gravures en teekeningen van Elsheimer meegebracht. . . .

Het staat vast, dat de Utrechtsche jonkheer Elsheimer zeer vereerd heeft en dat hij bezeten was van diens kunst, welke hij tot in alle bijzonderheden nadeed. Zijn gravures zijn op zich zelf nauwgezet en voortreffelijk, hij had in Elsheimers werk blijkbaar een inspiratiebron gevonden, die hij in zijn eigen innerlijk niet bespeurde. Was dit ook de oorzaak ervan, dat bij alle liefde, tenslotte een geheime rancune zich baan brak? Het kan zoo zonderling toegaan tusschen menschen, die van den demon der artistieke creatie vervuld zijn. De Hollandsche jonkheer nam de producten van Elsheimers geest — en schoot den berooiden kunstenaar geld voor. Of de ruil billijk was vermelden de historiebladen niet, maar zeker is, dat op 'n dag in den edelman de geldduivel sterker werd dan de liefde voor den bewonderden meester en diens kunst. Goudt liet den armen Adam gijzelen en toen deze uit de gijzeling ontslagen werd,

was hij een gebroken man. Kort daarop stierf hij aan een maagkwaal, zoals sommigen beweerden, aan „melancholie”, zoals een romantischer bericht vermeldt. In ieder geval is Goudt, lichter aan goud, maar zwaar beladen met kunstwerken van Elsheimer naar het lage land aan de Noord-

zee teruggegaan. En in de oude stad Utrecht, waar de grachten, de steenen en de zwanen tot waanzin uitnodigen, heeft hij vele jaren krankzinnig voortgeleefd. Heldere oogenblikken kreeg hij alleen nog, als men hem sprak over de kunstwerken van Elsheimer, die in zijn bezit waren . . .”

UTRECHT IN ROMANVORM.

GEERLINCK (JOHANNES), pseud. van J. Brouwer †, Vandaag geen spreekuur. Het verborgen leven van een oude stad. [Amsterdam], 1941. 8°.

De plaats, waarin deze ongewone roman speelt, is een academiestad (blz. 50—52), een keurige, deftige stad met een rijk verleden, een rijke geschiedenis als cultureel centrum, en daarvóór als politiek en clericaal centrum (blz. 77). Voor den nieuwen dokter, die de praktijk van een onverklaard-plotseling overleden, bejaarden medicus heeft voortgezet, was er weinig tijd noodig geweest, om hem te doen thuis gevoelen in deze gezellige oude stad, waarin het leven nog niet ontaard was in het tumult van de haastig aan elkander voorbij schietende vreemden, doch waarin nog het bewustzijn der innerlijke gemeenschap was bewaard gebleven. Het rustige vertier werd nog gedragen door een rythme van hart en geest, hetwelk, zonder dat de menschen het wellicht beseften, telkens opnieuw gewekt en verinnigd werd door den sonoren beiaard van de voormalige kathedraal en de melodieuze carillons van de kerken, die hun klankrijk spel over de stad en haar inwoners lieten uitgolven (blz. 99).

Recht en zwaar verhief de toren van de kathedraal zich, en zooals hij daar stond, hoog uitstekend boven de stad waarop hij nu al eeuwen had neergezien, vormde hij een belofte . . . Eeuwenlang had hij daar gestaan, hij had de stad onder zich zien groeien en veranderen. Stormen waren er over heen gegaan, het geweld van oorlog en burgerwisten had er gewoed, besmettelijke ziekten en andere rampen hadden haar geteisterd, meer dan eens was de vuurgloed over de stad getrokken en had honderden huizen in de asch gelegd, een gedeelte van de kathedraal was zelfs verwoest en de handen der menschen hadden haar niet in haar vroegere grootsheid kunnen herstellen, maar de toren stond daar, onverlet en machtig, zooals eeuwen her een geslacht van bouwmeesters hem had doen verrijzen. Van alle kanten uit de provincie keek men naar hem op, hij richtte de schreden der menschen die zich naar de stad begaven, nu zoo goed als eeuwen geleden, toen pelgrims en kooplieden naar deze stad optrokken. Zooals hij de schreden der menschen had gericht, zoo had hij ook hun gebeden geleid. Zij hadden in hem het symbool der onvergankelijkheid gezien, de vastheid, de onverzettelijkheid, de hoogste uitdrukking van hun streven naar het eeuwigdurende en het verhevene, en in de tijden dat alles scheen onder te gaan, menschenlijke en goddelijke instellingen aan de vernietiging en den spot werden prijsgegeven, de wereld uit haar voegen werd gelicht en al het bestaande scheen te verkeeren, was de toren over de beroeringen heen blijven zien, en had hij daar, rustig, machtig en onverzettelijk, de verschrikte menschen herinnerd aan eeuwige waarden, die door geen menschenhand of willekeur kunnen worden aangetast (blz. 288—289).

Op deze treffende wijze wordt, warm en gevoelig, de geest van een Oud-Hollandsche stad in woorden weer gegeven, en waar in Nederland slechts één academiestad is, die vroeger bisschopszetel was (en weer is), daar mag aangenomen worden, dat Utrecht het uitgangspunt dezer beschrijving was, dat haar sfeer deze uitbeelding karakter gaf.

Minder wijzend op Utrecht is de teekening der verborgen stad — haar onderaardsche gangen met de daar verscholen kunstschaten —, omdat haar bestaan hier niet aanwijsbaar, nog minder aanvoelbaar is. Evenals het verborgen leven, dat de schr. suggereert, om het wezen en de kracht van het onzienlijke te verstaan, was ook die teekening blijkbaar noodig, ten einde zijn boek tot een roman met diepen zin te maken, waarin wellicht getracht is sommiger, misschien wel eigen leven te verklaren. E.

BOEKAANKONDIGING.

W. GRAADT VAN ROGGEN, Een Stichtsche sleutelroman uit de zeventiende eeuw. Utrecht, [1943]. (175 blz. met pltn. en facs.) 8°.

Niet ten onrechte slingert zich om den sleutel die het smaakvolle bandje van dit boek versiert, een vraagteken, want nog is het bewijs niet geleverd, dat Philipp von Zesen's herdersroman de Adriatische Rosemund, in 1645 te Amsterdam verschenen, in Utrecht speelt. Toch heeft de Schr. het erop gewaagd zijn boek als een Stichtschen sleutelroman te betitelen, in de overtuiging dat, al werd het einddoel niet bereikt, de ingeslagen weg „richting Utrecht” de juiste moest zijn. Dit in tegenstelling met Prof. J. H. Scholte te Amsterdam, die het eerst in Avondblad B van de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 31 Aug. 1940 de aandacht vestigde op dit merkwaardige boek onder het opschrift „Een Amsterdamsche roman in het Duitsch uit de zeventiende eeuw.”

Schr. werd tot zijn uitgebreid onderzoek in dezen gedreven door zijn belangstelling voor „het démasqué der drie Stichtsche schoonen met betrekking tot de geschiedenis van Oud-Utrecht.” Hierover deelde hij reeds een en ander mee in zijn artikel „Quasi una fantasia”, verschenen in het Jaarboekje van „Oud-Utrecht” 1943, blz. 64—84, met afbeelding van de beide woningen van Jhr. Gerard de Wael van Vronesteyn; het huis thans Kromme Nieuwe Gracht 84 en de riddershofstede Vronesteyn bij Jutphaas. Het waren de twee bekoorlijke dochters, Johanna en Beatrix, die den jongen Zesen daar tot herhaalde bezoeken noopten, terwijl hij ook een welkome gast was bij Jhr. Joan von Bodeck, die als weduwnaar met zijn vijftienjarige dochter en tienjarig zoonkje het naburige voorname huis Kromme Nieuwe Gracht no. 80 bewoonde. Aan dit liefvallige drietal zou Von Zesen zijn Lohb-lid „Auf drei schöne Jungfrauen zu Uträcht” hebben gewijd, waarin hij haar namen volgens de destijds geliefde Spielerei met anagrammen aanduidt, aangezien mode en etiquette toen het werkelijk bij name noemen verboden.

Aan Beatrix de Wael zou Von Zesen zijn hart hebben verloren, doch van een huwelijk kon niets komen. Toen Beatrix aan haar harteleed hierover was gestorven, zou Von Zesen onder den verschen indruk van haar dood zijn roman de Adriatische Rosemund hebben geschreven, waarin Rosemund een camouflage is van Beatrix, haar woonplaats, het Adriatische Venetië, voor Utrecht, waar het grachtbeeld met zijn steil uit het water oprijzende huizen aan de lagunenstad doet denken.

Aan de ontsluiting van het geheim der Adriatische Rosemund, aan de talrijke en uitgebreide navorschingen in hoeverre de camouflage hier de werkelijkheid verbergt en tegelijk laat doorschemeren, heeft de Schr. de laatste jaren van zijn werkzaam leven gewijd. Het is een weemoedige en tevens troostrijke gedachte, dat dit uitgebreide onderzoek dezen beminnelijken, geestigen en begaafden mensch bij het afnemen van zijn krachten tot een vreugdevollen arbeid is geweest. Ook na het verschijnen van het boek bleven zijn gedachten hieraan verderwerken; ten volle erkende hij dat nog tal van hiaten waren aan te vullen. Juist met het oog hierop publiceerde hij in zijn werk al het bijeengebrachte materiaal; hij hoopte dat dit een in later stadium van onderzoek nog dienst zou kunnen doen.

Het is dus in den geest van den overledene dat Prof. J. H. Scholte te Amsterdam in het Jaarboekje van „Oud-Utrecht” 1945 nieuwe beschouwingen over dit onderwerp hoopt te publiceren. C. C. v. d. G.